

ИПМ-ФАН ВА ТАЪЛИМНИНГ РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

МАВЗУСИДАГИ ИЛМИЙ
КОНФЕРЕНЦИЯ Тўплами

№ 13

24-АПРЕЛЬ

2021-ЙИЛ

www.openscience.uz

SCIENCE AND EDUCATION
SCIENTIFIC JOURNAL
ISSN 2181-0842

ИЛМ-ФАН ВА ТАЪЛИМНИНГ РИВОЖЛАНИШ
ИСТИҚБОЛЛАРИ
13-КОНФЕРЕНЦИЯ ТЎПЛАМИ
24 АПРЕЛЬ 2021 ЙИЛ

PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF SCIENCE AND
EDUCATION
PROCEEDINGS OF 13TH CONFERENCE
24TH OF APRIL 2021

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL

Executive Secretary

Tusmatova Nozima Inomovna

Editorial board

Z.Yaxshieva

Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Chemical Sciences

S.Sangwa

African Leadership University, Doctor of Business Administration

S.Otakulov

Jizzakh Polytechnic Institute, Doctor of Physical and Mathematical Sciences

M.A.S.Khasawneh

King Khalid University, Special Education, PhD

Sh.Akramova

Military-technical Institute of the National Guard, Doctor of Pedagogical Sciences

E.M.Colocassides

College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication

B.Sultonov

Tashkent Pharmaceutical Institute, Doctor of Technical Sciences

A.Sidiqov

Tashkent Institute of Chemical Technology, Doctor of Chemical Sciences

B.Kucharov

Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences

I.Eshmetov

Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences

M.Abdullaev

Andijan State University, Doctor of Historical Sciences

Z.Tojjeva

National University of Uzbekistan, Doctor of Geographical Sciences

N.Jiyanova

Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences

X.Qobulov

Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences

A.Nabiev

Tashkent Institute of Chemical Technology, PhD in Technical Sciences

A.Turgunbaeva

Namangan State University, PhD in Psychological Sciences

B.Xaynazarov

National University of Uzbekistan, PhD in Historical Sciences

M.Voxidova

Tashkent State Institute of Oriental Studies, PhD in Economics

A.Rahmonov

Republican Scientific-Practical Center, PhD in Pedagogical Sciences

Масъул котиб

Тусматова Нозима Иномовна

Тахририят

З.Яхшиева

Жиззах давлат педагогика институти, кимё фанлари доктори

S.Sangwa

African Leadership University, Doctor of Business Administration

С.Отакулов

Жиззах политехника институти, физика-математика фанлари доктори

M.A.S.Khasawneh

King Khalid University, Special Education, PhD

Ш.Акрамова

Миллий гвардия ҳарбий-техник институти, педагогика фанлари доктори

E.M.Colocassides

College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication

Б.Султонов

Тошкент фармацевтика институти, техника фанлари доктори

A.Сидиков

Тошкент кимё-технология институти, кимё фанлари доктори

Б.Кучаров

Фанлар академияси Умумий ва ноорганик кимё институти, техника фанлари доктори

И.Эшметов

Фанлар академияси Умумий ва ноорганик кимё институти, техника фанлари доктори

M.Abdullaev

Андижон давлат университети, тарих фанлари доктори

З.Тожиева

Ўзбекистон миллий университети, География фанлари доктори

Н.Жиянова

Тошкент молия институти, иқтисод фанлари номзоди

X.Қобулов

Тошкент молия институти, иқтисод фанлари номзоди

A.Набиев

Тошкент кимё технология институти, техника фанлари PhD

A.Turgunbaeva

Наманган давлат университети, психология фанлари PhD

Б.Хайназаров

Ўзбекистон миллий университети, тарих фанлари PhD

M.Voxidova

Тошкент давлат шарқишунослик институти, иқтисодиёт фанлари PhD

A.Раҳмонов

Республика илмий-амалий марказ, педагогика фанлари PhD

TABLE OF CONTENTS / МУНДАРИЖА

NATURAL SCIENCES / ТАБИЙ ФАНЛАР

1. O.M.Abdusamatov, A.R.Jabborov
MAYNANING (ACRIDOTHERES TRISTIS) MURAKKAB ETOLOGIYASINI
O'RGANISH, UNING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI 7

TECHNICAL SCIENCES / ТЕХНИКА ФАНЛАРИ

2. Nabiyev A.A., Sharopov F.F.
QUDUQ TUBI ZONASIGA KISLOTALI ISHLOV BERISHDA NASOS -
KOMPRESSOR QUVURLARINI KORROZIYADAN HIMOYALASH 11
3. Mulaydinov Farhod Murotovich, Solidjonov Dilyorjon Zoirjon o'g'li
MICROSOFT WORD 2019 DASTURIDA YANGI USLUBLAR (STILLAR)
YARATISH JARAYONI 14
4. Жураев Ж.Ж., Ахраров У.Б., Чориев А.Ж.
ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ
ПОЛУЧЕНИЯ КОНЦЕНТРИРОВАННЫХ ПРОДУКТОВ ИЗ СОИ 17
5. Жураев Ж.Ж., Ахраров У.Б., Чориев А.Ж.
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПОЛУЧЕНИЯ ПИЩЕВЫХ БЕЛКОВ ИЗ
СОЕВОГО ШРОТА 20
6. Zuparov Ixom Vaxodirovich, Sobirjonov Abdusamad Zoxidovich
TANANING ISHQORIY MUVOZANATI XATOLIGINI TEKSHIRUVCHI VA
MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLOVCHI DASTURIY TA'MINOT 23
7. Миршарапова Д., Чориев А.
ИССЛЕДОВАНИЕ РЕЖИМОВ ПРОЦЕССА ПОЛУЧЕНИЯ ЭКСТРАКТОВ
ДРЕВЕСИНЫ 27
8. Миршарапова Д., Хакимов Б., Чориев А.
ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ УЛЬТРАЗВУКОВОЙ ОБРАБОТКИ
НА ПОКАЗАТЕЛИ ЭКСТРАКТОВ 30

PEDAGOGY / ПЕДАГОГИКА

9. Erkinova Maftuna
STRUCTURAL ANALYSIS AND ASPECTS OF CONVERSATIONAL STYLE IN
TEACHING 33
10. Ismailova Nilufar Nabidjanovna
METHODOLOGY OF DEVELOPING LEXICAL COMPETENCE IN
PRESCHOOL EDUCATION 36
11. Mashrabova Dilnoza
ENGLISH LANGUAGE TEACHING TECHNOLOGIES BASED ON A
COMMUNICATIVE APPROACH IN PRIMARY SCHOOL 39
12. Xasanboyev Qodirjon Yoqubjon oglu
TECHNOLOGIES FOR USING ENGLISH TEXTS IN TEACHING ORAL
SPEECH IN SECONDARY SCHOOLS 42
13. Ismoilova Zarifa
LEANER CORPORA AND CORPUS INFORMED TEACHING MATERIALS FOR
ECONOMY FACULTY STUDENTS 45
14. Abdullayeva Gavhar, Xujanazarova Nozima
TECHNOLOGIES FOR IMPROVING WRITING AND LINGUISTIC
COMPETENCE 48
15. Mirzayev Shavkat
CONTRASTIVE RHETORIC 51

TANANING ISHQORIY MUVOZANATI XATOLIGINI TEKSHIRUVCHI VA MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLOVCHI DASTURIY TA'MINOT

Zuparov Ilxom Baxodirovich
Sobirjonov Abdusamad Zoxidovich
abdusamad.sobirjonov@gmail.com
Toshkent tibbiyot akademiyasi

Annotatsiya: Ushbu maqola avtomatizatsiyani qayta ishlashning dolzarb muammolarini hal qilishga va operatsiya va operatsiyadan keyingi davrlarda yurak-qon tomir kasalliklari bilan kasallangan bemorlarda organizmning kislota-baz holatining barcha parametrlari qiymatlarining to'liq ro'yxatini olishga qaratilgan. kislota asos muvozanatining hayotiy parametrlari normalari ko'pincha kuzatiladi. Ushbu parametrlarning me'yorlaridan chetga chiqishlarni aniqlash va ularni to'g'rilash choralari ko'rishni kechiktirish hayotga tahdid bilan bog'liq. Kislota-gidroksidi muvozanati bilan bog'liq bo'lgan nazariy old shartlar mavjud.

Kalit so'zlar: avtomatizatsiya, kislota-ishqoriy muvozanat, dasturiy ta'minot, pH metr, ishqoriy muvozanat holatini aniqlovchi modul

So'nggi yillarda dunyoning sanoati rivojlangan mamlakatlarida sog'liqni saqlash muassasalarining tibbiy amaliyotida klinik va laboratoriya tadqiqotlar ko'lamini kengayishi kuzatilmoqda. Bu ko'p jihatdan diagnostik ahamiyatning oshishi va analitik muolajalarni amalga oshirish uchun uslubiy ta'minotning yaxshilanishi bilan bog'liqdir.

Daniyadagi standart klinik laboratoriya milliy qo'mitasining faoliyati Tahlillarga ko'ra bemorlarda qondagi PH va gaz miqdorini davolash boshqa laboratoriya tadqiqotlari natijalariga qaraganda muhim hisoblanadi. Arterial qon tarkibi ham PH, PO₂, PCO₂ kabi uch o'lchovli parametr hisoblanib, u yarim asrdan ko'proq vaqt davomida favqulotda vaziyatlar laboratoriya tezkor diagnostikasining "Oltin standarti" bo'lib kelmoqda. Shuning uchun tezkor laboratoriyada asosiy analizator ishqoriy muvozanat holati (IMH) va qon gazlari analizatori bo'lib qolmoqda.

Zamonaviy axborot texnologiyalari analizator tarkibiga quyidagilar kiradi:

- keng ma'lumotlar bazasini yaratish va qayta ishlash;
- shifokorga on-line usulida ishlov berilgan ma'lumotni tezda etkazish;
- tekshirgichlarga masofadan xizmat ko'rsatish;
- sifatni avtomatik nazorat qilish.

IMH ni aniqlash uchun asosiy vosita pH-metr o'lchagichidir, u ion tanlangan elektrod shisha yordamida pH muhitining elektrokimyoviy o'lchashga mo'ljallangan. pH o'lchagich pCO₂ ni to'g'ridan-to'g'ri aniqlash uchun IMH va qon gazlarining

barcha zamonaviy tekshirgichlariga kiritilgandir. Shuningdek, Severinhaus gaz-selektiv elektrodini ham o'z ichiga oladi. Hozirgi vaqtda texnik xizmat ko'rsatish qulayligi bilan bir qatorda Daniyaning "Radiometr" kompaniyasi tomonidan ishlab chiqarilgan "AVL-800" qon gaz analizatorlari dasturiy ta'minotiga ham egadir.

IMH tahlili spontan yoki sun'iy nafas olish va organizmdagi metabolik jarayonlarni o'rganishning muhim qismidir. IMH ko'rsatkichlari klinik va eksperimental amaliyotda tananing ichki muhitining doimiylik darajasini tavsiflovchi va uni tuzatishning zaruriy darajasini belgilovchi eng muhimlaridan biri hisoblanadi [2]. IMH ni tartibga solishda bir nechta mexanizmlar ishtirok etadi, ular orasida qonning bufer xossalari, o'pkada gaz almashinuvi va buyraklarning ekskretor funksiyasi ham mavjud.

To'g'ri baholash uchun quyidagi ko'rsatkichlarni aniqlash kerak: qon pH, ya'ni uning kislotaligi yoki ishqoriyligini tavsiflovchi qondagi vodorod ionlarining kontsentratsiyasi; pCO_2 - qondagi karbonat anhidridning qisman bosimi (kuchlanish) qondagi uglekislovod gazining miqdori (mm Hg) ga teng, HCO_3 haqiqiy bikarbonatlar tarkibiga (mmol / l) kiradi; $[HCO_3]$ S - standart bikarbonat (mmol / l); ΣCO_2 - karbonat anhidridning umumiy miqdori (mmol / l) ga teng; BE - poydevorning ortiqcha (siljishi) (mmol / l) ga teng [3].

IMH ning dastlabki ko'rsatkichlarini aniqlash uchun metodologiya va jihozlar etarli darajada aniqlangan va natijalarning aniqligini ta'minlaydi. IMH o'lchamlarini o'lchash jarayoni ancha murakkab bo'lib, u bir qator operatsiyalarni o'z ichiga oladi, avtomatlashtirish jiddiy texnik qiyinchiliklar bilan bog'liq [2].

Shu sababli, hal qilinishi ko'p jihatdan IMH ni tibbiy amaliyotda qo'llash samaradorligiga bog'liq bo'lgan va birinchi navbatda ilmiy tadqiqotlar olib borishda dastlabki ko'rsatkichlarni o'lchash jarayonini avtomatlashtirishdan iborat, chunki ularni avtomatlashtirilgan qayta ishlash va barcha IMH o'lchamlarining qiymatlarini to'liq ro'yxatini tezda olish uchun xizmat qiladi. [3].

Yuqoridagi parametrlarni baholash uchun biz dasturiy ta'minotni ishlab chiqdik (1-rasm).

Ввод данных пациента

Ф.И.О. пациента

Пятизначный больничный номер

Масса пациента (кг)

Дата исследования

Время получения образца крови

Далее

1-rasm. Dasturni ishga tushirish paneli

U standart uskunalarda, xususan, AZIV-2 (Rossiya) qurilmasida an'anaviy texnikadan foydalangan holda to'g'ridan-to'g'ri o'lchangan dastlabki ko'rsatkichlarni aniqlashni va natijalarni kompyuterga kiritishni ta'minlaydi (2-rasm).

2-rasm. IMH eksperimental ravishda o'lchanadigan parametrlarni kiritish moduli

So'ng dastur kirish ma'lumotlarini dasturiy qayta ishlashni amalga oshiradi va IMH parametrlarini hisoblab chiqadi (3-rasm).

3-rasm. Tashxis natijalarini talqin qilish va IMH ni turli xil siljishlar ko'rsatkichi

Tashxis xulosalarni shakllantirish uchun algoritm orqali topilgan IMH ko'rsatkichlarini oldindan RAM da jadval shaklida joylashtirilgan ma'lum chegaraviy amaliy qiymatlar bilan taqqoslaydi. IMH tashxisini chiqarish uchta ko'rsatkichga ko'ra amalga oshiriladi

- pH
- pCO₂
- BE.

Klinikada kislota asosidagi qon testini baholash katta ahamiyatga ega. Bu sizga bemorni atsidoz yoki alkaloz bilan aniqlashga imkon beradi va uning nafas olish yoki nafas olmayotganligini aniqlashga yordam beradi. Organizmning ishqoriy kislota muvozanatini buzishga olib keladigan o'tkir, og'ir kasalliklar va zaharlanishlar tibbiy

muassasalarda kompensatsiya qilinadi, chunki ular hayot uchun xavfli va aniq alomatlarga ega. IMH holati to'g'risida xulosa qilish sizga to'g'ri davolanishni tanlashga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Marini Jon J., Artur P., Ueler. Tanqidiy tibbiyot. -M .: Tibbiyot, 2002. -978 b.
2. Menshikov V.V. Klinik laboratoriya tahlillari. -M .: Tibbiyot, 2000.180 s.
3. Komarov F.I., Korovkin B.F. Ichki kasalliklar klinikasida biokimyoviy ko'rsatkichlar: qo'llanma. -M .: MEDpress, 2000.232 s.